

### III. JURISPRUDENȚĂ

#### HOTĂRÂREA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA ȘERBAN MARINESCU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI<sup>1</sup>

Potrivit art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale „nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”.

*I. Sub aspect procedural vom reține că<sup>2</sup>:*

##### PROCEDURA

**1.** Domnul Șerban Marinescu (reclamantul), a sesizat Curtea la 21 octombrie 2013, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția).

**2.** Reclamantul s-a plâns, în temeiul art. 3 și al art. 13 din Convenție, că a fost supus unor tratamente inumane și degradante de către polițiști, că urmărirea penală în cauză, subsequentă incidentului, nu a fost efectivă și că nu a avut la dispoziție o cale de atac efectivă în acest sens.

**3.** La 17 aprilie 2014, cererea a fost comunicată Guvernului.

*II. În fapt vom reține următoarele:*

**I. Circumstanțele cauzei**

**4.** Reclamantul s-a născut în 1979 și locuiește în București.

**A. Faptele – conform versiunilor părților**

**1. Reclamantul**

**5.** În data de 2 iunie 2007, reclamantul a avut o altercație cu un șofer de taxi deoarece acesta din urmă a refuzat să îi dea restul după ce a plătit pentru o cursă cu taxiul. În urma altercației, șoferul de taxi l-a condus pe reclamant, împotriva voinței acestuia, la o secție de poliție.

**6.** Când reclamantul a intrat în secția de poliție și a anunțat că dorește să depună plângere împotriva șoferului de taxi, a fost insultat și bătut

de 3 polițiști neidentificați. Polițiștii l-au lovit cu pumnii în față și cu picioarele în coaste timp de 10 minute. După aceea, l-au imobilizat cu cătușe de o bară metalică timp de 20 de minute.

**7.** Imediat după incident, reclamantul a reușit să contacteze de pe telefonul său mobil 2 prieteni și un avocat. Aceștia au ajuns în scurt timp la secția de poliție și l-au fotografiat pe reclamant în timp ce era încă încătușat și avea sânge pe față din cauza unei plăgi deschise, localizate în apropierea ochiului drept.

**8.** Reclamantul a anexat la scrisoarea sa inițială către Curte mai multe fotografii care par să fi fost făcute la secția de poliție și care îl prezintă imobilizat cu cătușe de o bară metalică și cu o rană sângerândă sub ochiul drept.

**9.** În aceeași zi, un al patrulea polițist i-a solicitat reclamantului să dea o declarație cu privire la incident. În același timp, unul dintre polițiștii care l-au lovit l-a informat pe reclamant că l-a amendat cu 200 de lei (RON) – aproximativ 55 de euro (EUR) – pentru că acesta adresase cuvinte jignitoare șoferului de taxi și polițiștilor.

**10.** După ce a plecat de la secția de poliție, reclamantul a mers la Institutul de Medicină Legală „Mina Minovici” pentru a obține un certificat medico-legal cu privire la leziunile sale.

**2. Guvernul**

**11.** În data de 2 iunie 2007, reclamantul a avut o altercație cu un șofer de taxi deoarece șoferul nu i-a permis accesul în taxi cu o sticlă de bere. Reclamantul era în stare de ebrietate, agresiv și – potrivit martorilor oculari – avea deja o echimoză sub ochiul drept în momentul sosirii la secția de poliție.

**12.** În secția de poliție, polițiștii l-au imobilizat pe reclamant cu cătușe de o bară metalică, dar fără să îl lovească. Polițiștii nu i-au provocat nicio leziune reclamantului, cu excepția celei din zona în care i-au fost aplicate cătușele la încheieturile mâinilor. În plus, reclamantul nu a fost supus unui nivel de violență fizică mai mare decât cel impus de procedura imobilizării cu cătușe.

<sup>1</sup> Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în Cauza Șerban Marinescu împotriva României, C 68.842/13, din 15 martie 2016.

<sup>2</sup> Pentru simplificarea lecturii au fost numerotate doar aspectele relevante.

**B.** Prima etapă a procedurii în fața organelor de urmărire penală

**13.** La 5 iunie 2007, reclamantul a formulat plângere penală împotriva șoferului de taxi pentru lipsire de libertate în mod ilegal și insultă, precum și împotriva celor 3 polițiști care l-au lovit pentru abuz în serviciu prin îngrădirea drepturilor sale, purtare abuzivă și insultă. În plus, acesta a solicitat organelor de urmărire penală identificarea celor 3 polițiști și a șoferului de taxi implicați în incident.

**14.** La 26 iunie 2007, în baza cererii reclamantului din 2 iunie 2007, Institutul de Medicină Legală „Mina Minovici” a eliberat un certificat medico-legal. În certificat s-a menționat că reclamantul prezenta leziuni ușor inflamate în zona gurii; o zonă inflamată (pe partea dreaptă a feței) în centrul căreia se afla o plagă deschisă acoperită cu sânge coagulat; excoriații superficiale pe clavicula dreaptă și pe antebrațul drept; și echimoze pe antebrațul drept și brațul stâng. În certificatul medico-legal s-a concluzionat că leziunile ar fi putut fi cauzate în data de 2 iunie 2007 și că reclamantul a suferit leziuni traumatice care ar fi putut fi cauzate de lovirea sa cu un obiect dur, zgârieturi și strivirea degetelor. Leziunile necesitau 7-8 zile de îngrijiri medicale. De asemenea, prin certificat s-a constatat că, în urma unui examen medical efectuat la secția de chirurgie toracică din Spitalul Universitar de Urgență București, reclamantul a fost diagnosticat cu o contuzie toracică simplă cauzată de violență fizică și o pleoapă tumefiată.

**15.** La 1 iulie 2009, Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 6 din București, după ce i-a identificat pe șoferul de taxi și pe toți polițiștii de serviciu în ziua incidentului (inclusiv cei 3 polițiști implicați în incident, și anume N.B., V.L.G. și C.P.), a dispus neînceperea urmăririi penale față de aspectele învederate prin plângerea penală formulată de reclamant, pentru lipsire de libertate în mod ilegal și purtare abuzivă, pe motiv că nu fusese săvârșită nicio faptă penală. Parchetul a reținut că, potrivit declarațiilor polițiștilor, reclamantul era în stare de ebrietate în ziua incidentului. De îndată ce a intrat în secția de poliție a început să insulte polițiștii și a devenit tot mai violent.

**16.** Parchetul a mai reținut că, potrivit polițiștilor C.V. și N.A.T., în momentul în care a intrat în secția de poliție, reclamantul prezenta deja la nivelul feței o rană care nu mai sângera.

Polițiștii N.B., V.L.G. și C.P. au confirmat, de asemenea, faptul că reclamantul era în stare de ebrietate și agresiv și că avea deja la nivelul feței o rană care nu mai sângera. Șoferul de taxi, R.D., a confirmat declarațiile polițiștilor și a menționat că reclamantul a refuzat în repetate rânduri să coboare din mașina lui și că nu i-a văzut pe polițiști agresându-l pe reclamant, fizic sau verbal, în incinta secției de poliție. Alți doi martori – și anume, D.A. și V.D.F., care erau prieteni ai reclamantului – au confirmat că reclamantul fusese la o petrecere și că, ulterior, le-a cerut să meargă la secția de poliție pentru că fusese agresat de polițiști. Când au ajuns la secție, l-au văzut pe reclamant încătușat de o bară metalică și cu o rană la nivelul feței, dar nu i-au văzut pe polițiști agresându-l.

**17.** Parchetul a reținut că nu exista nicio probă în dosar din care să reiasă că polițiștii l-ar fi agresat fizic sau verbal pe reclamant ori că șoferul de taxi l-ar fi lipsit de libertate. Mai mult decât atât, reclamantul a fost imobilizat conform legii deoarece fusese agresiv. De asemenea, polițiștii l-au imobilizat pe reclamant folosind doar nivelul minim de forță necesară. Reclamantul a formulat plângere împotriva rezoluției respective la procurorul ierarhic superior.

**18.** La 12 martie 2010, procurorul ierarhic superior din cadrul parchetului a respins plângerea reclamantului ca nefondată. Reclamantul a formulat plângere împotriva rezoluției în fața instanțelor interne.

**C.** Primul set de proceduri în fața instanțelor

**19.** La 1 iunie 2010, Judecătoria Sectorului 6 București a respins ca nefondată plângerea reclamantului împotriva rezoluțiilor parchetului. Reclamantul a declarat recurs împotriva hotărârii.

**20.** La 29 iunie 2010, Tribunalul București a admis recursul reclamantului și a trimis cauza la instanța de fond pentru reexaminare. Tribunalul a reținut că instanța de fond nu îl citase pe șoferul de taxi în timpul judecății și nu examinase capătul de cerere al reclamantului referitor la șoferul de taxi.

**21.** La 22 septembrie 2010, Tribunalul București a admis recursul reclamantului împotriva rezoluțiilor parchetului din 1 iulie 2009 și 12 martie 2010 și a dispus ca parchetul să redeschidă ancheta penală. Instanța a reținut că parchetul a respins doar o parte din plângerile formulate de reclamant împotriva celor 3 polițiști și a șoferului

de taxi și a omis să le examineze pe celelalte. Polițiștii au declarat recurs împotriva hotărârii.

**22.** La 18 noiembrie 2010, Tribunalul București a respins ca nefondat recursul polițiștilor.

**D.** A doua fază a procedurii în fața organelor de urmărire penală

**23.** La 16 septembrie 2011, parchetul a dispus neînceperea urmăririi penale față de șoferul de taxi și cei 3 polițiști pe motiv că, pe baza probelor disponibile, nu fusese săvârșită nicio faptă prevăzută de legea penală. Reclamantul a formulat plângere împotriva rezoluției la procurorul ierarhic superior.

**24.** La 2 decembrie 2011, procurorul ierarhic superior a respins plângerea reclamantului ca nefondată. Reclamantul a formulat plângere împotriva rezoluției în fața instanțelor interne.

**E.** Al doilea set de proceduri în fața instanței

**25.** La 14 martie 2012, judecătoria a admis în parte plângerea reclamantului împotriva Rezoluției parchetului din 16 septembrie 2011. Instanța a dispus ca parchetul să dispună începerea urmăririi penale față de cei 3 polițiști pentru infracțiunile de purtare abuzivă și abuz în serviciu și față de șoferul de taxi pentru infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal.

**26.** Instanța a reținut, cu privire la infracțiunea de purtare abuzivă, că cercetarea penală preliminară efectuată nu a îndeplinit cerințele art. 3 din Convenție. Instanța a constatat mai întâi că urmărirea penală nu a fost independentă deoarece cea mai mare parte a cercetării penale preliminare (inclusiv audierea celor 4 polițiști și a celor 2 martori din partea reclamantului) nu a fost efectuată de un procuror, ci de polițiști care aparțineau de o altă secție a Direcției Generale de Poliție a Municipiului București (și care, prin urmare, aparțineau aceleiași structuri organizatorice și erau subordonați aceluiași lanț ierarhic ca și polițiștii cercetați penal). De asemenea, rezoluțiile parchetului s-au bazat pe declarațiile luate de polițiști, nu de procuror însuși. Mai mult, urmărirea penală nu a fost aprofundată și nu a reușit să clarifice circumstanțele cauzei.

**27.** În special, instanța a constatat că parchetul s-a bazat numai pe probe coroborate și nu a oferit o motivare pentru respingerea probelor care susțineau afirmațiile reclamantului. Mai mult decât atât, având în vedere probele contradictorii,

cercetarea penală preliminară nu a clarificat dacă rana de pe fața reclamantului era anterioară incidentului sau dacă încetase să sângereze atunci când a intrat în secția de poliție. De asemenea, originea răni de la nivelul feței nu a fost investigată sau explicată. Circumstanțele încătușării reclamantului, nivelul de forță utilizat și timpul necesar, precum și identitatea polițiștilor care l-au încătușat au rămas neclare. Nu a fost oferită nicio explicație rezonabilă cu privire la modul în care încătușarea mâinilor reclamantului a avut ca rezultat rana de la nivelul feței reclamantului, având în vedere că cel puțin 4 polițiști au acționat inițial împotriva reclamantului și că acesta a fost violent doar verbal, nu și fizic.

**28.** În consecință, instanța a dispus ca procurorul să îi asculte personal pe reclamant, martorii săi și pe polițiștii prezenți la secția de poliție în ziua incidentului pentru a stabili: dacă rana de pe fața reclamantului a existat la momentul în care acesta a intrat în secția de poliție; dacă reclamantul a căzut pe scări la secția de poliție (și, în caz afirmativ, motivul căderii lui); dacă reclamantul s-a lovit intenționat cu capul de fereastra unei uși; dacă mărturia conform căreia rana de la nivelul feței reclamantului sângera a fost susținută și de alți martori; dacă polițiștii l-au abordat inițial pe reclamant în exteriorul sau în interiorul secției; numele polițiștilor prezenți în momentul în care reclamantul a intrat în secție și în etapa inițială a incidentului; numele polițiștilor care au venit abia după ce au auzit zgomote și evenimentele la care au fost martori; momentul în care reclamantul a fost încătușat, motivele încătușării sale și procesul propriu-zis al încătușării; identitatea polițiștilor care l-au încătușat pe reclamant; dacă reclamantul a fost agresiv atât verbal, cât și fizic, înainte de a fi încătușat; perioada de timp în care reclamantul a rămas încătușat și persoana care a îndepărtat cătușele; dacă mărturia conform căreia reclamantul nu a fost încătușat deloc a fost confirmată de alți martori; dacă reclamantul a intrat în secția de poliție de două ori și a fost agresiv doar a doua oară; și dacă reclamantul avea asupra lui o sticlă de bere când a sosit la secție.

**29.** Instanța a dispus, de asemenea, ca procurorul să organizeze o confruntare între martori, reclamant și polițiști pentru a clarifica eventualele neconcordanțe dintre declarațiile lor; să identifice și să audieze alte persoane prezente la petrecerea la care a participat reclamantul în ziua incidentului

pentru a se stabili dacă reclamantul avea o rană pe față anterior altercației cu șoferul de taxi; să obțină transcrierea apelului telefonic dintre prietenul reclamantului și serviciul de urgență; și să adune orice alte probe relevante necesare anchetei penale.

**30.** În ceea ce privește infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, instanța a reținut că, în conformitate cu probele disponibile, reclamantul a fost într-adevăr lipsit de libertate. În consecință, instanța a hotărât că parchetul avea obligația de a continua cercetarea pentru a clarifica circumstanțele cauzei și de a stabili dacă elementele constitutive ale unei infracțiuni au fost întrunite.

**31.** În ceea ce privește infracțiunea de abuz în serviciu, instanța a reținut că parchetul dispusese neînceperea urmăririi penale fără să fi efectuat o cercetare concretă cu privire la acuzațiile formulate de reclamant și a dispus ca parchetul să îi audieze pe reclamant și polițiști în acest sens.

**F. A treia etapă a procedurii în fața organelor de urmărire penală**

**32.** La 11 mai 2012, parchetul a început urmărirea penală față de N.B., V.L.G. și C.P. pentru purtare abuzivă.

**33.** La 18 martie 2014, parchetul a extins urmărirea penală față de N.B., V.L.G. și C.P. pentru a include infracțiunile de abuz în serviciu și lipsire de libertate în mod ilegal.

**34.** La 10 aprilie 2014, parchetul l-a audiat pe șoferul de taxi.

**35.** La 14, 15 și 27 mai 2014, parchetul i-a audiat pe polițiștii S.E.C., C.V. și N.A.T.

**36.** La 16 iunie 2014, parchetul l-a audiat pe reclamant.

**37.** La 23 iunie 2014, parchetul l-a confruntat pe reclamant cu șoferul de taxi și cei 3 polițiști care l-ar fi agresat.

**38.** La 24 iunie 2014, parchetul a clasat cauza în privința șoferului de taxi pentru infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal și în privința polițiștilor pentru infracțiunile de abuz în serviciu și purtare abuzivă. Parchetul a reținut, printre altele, că, în conformitate cu probele disponibile, acțiunile șoferului de taxi nu întruneau elementele constitutive ale unei infracțiuni. Mai mult, era evident că reclamantul a fost imobilizat împotriva voinței sale de C.P., N.B. și V.L.G., precum și că a fost încătușat de o bară metalică. Rana de pe față reclamantului ar fi putut fi cauzată de o tăietură

sau zgârietură și probabil că exista deja în momentul în care reclamantul a ajuns la secția de poliție. Faptul că a început să sângereze din nou în timpul petrecut la secție este urmarea îndepărtării sângelui uscat în timpul încătușării forțate. Afirmatia reclamantului că cei 3 polițiști l-au lovit în mod repetat cu mâinile și picioarele nu a fost susținută de nicio probă. De fapt, absența unor leziuni mai grave a îngreunat încercarea de a dovedi, dincolo de orice îndoială rezonabilă, comportamentul violent sus-menționat al polițiștilor.

**39.** Celelalte leziuni ale reclamantului ar fi putut fi cauzate în timpul încătușării forțate și de cătușele propriu-zise, dat fiind faptul că reclamantul s-a zbatut și a opus rezistență încătușării. Afirmatia reclamantului conform căreia după ce a căzut pe scări s-a ales cu leziuni la ambele brațe și că mâna i-a fost strânsă puternic de polițistul C.P. nu a fost susținută de certificatul medico-legal. Echimozele de pe brațul drept al reclamantului și din zona claviculei ar fi putut fi cauzate de imobilizarea sa.

**40.** Reclamantul a formulat plângere împotriva rezoluției parchetului la instanțele interne pe motiv că acesta ar fi îndeplinit numai parțial dispozițiile primite de la instanță în data de 14 martie 2012. De asemenea, acesta a susținut că parchetul nu a efectuat o cercetare rapidă și eficientă.

**G. Al treilea set de proceduri în fața instanței**

**41.** La 16 februarie 2015, judecătoria a admis, în parte, plângerea reclamantului. Instanța a dispus încetarea procesului penal cu privire la infracțiunea de purtare abuzivă pe motiv că intervenise prescripția. Cu toate acestea, instanța a retrimis cauza la parchet pentru începerea urmăririi penale față de cei 3 polițiști și șoferul de taxi pentru lipsire de libertate în mod ilegal. De asemenea, instanța a confirmat rezoluția parchetului de clasare a cauzei în ceea ce privește infracțiunea de abuz în serviciu. În ultimul rând, pe baza art. 20 alin. (2) din Constituția României, precum și a art. 13 și a art. 3 din Convenție, instanța a constatat că parchetul nu a efectuat o anchetă penală efectivă în ceea ce privește susținerile reclamantului de a fi fost supus unui tratament degradant; în consecință, judecătoria a solicitat procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București să evalueze

necesitatea preluării dosarului cauzei, având în vedere refuzul parchetului de a se conforma hotărârilor definitive ale instanțelor.

**42.** Părțile au comunicat Curții numai dispozitivul Hotărârii din 16 februarie 2015 și nu au prezentat o copie completă a hotărârii susmenționate.

**43.** Procedura este încă în desfășurare în fața autorităților naționale competente.

**III.** În continuare, Curtea amintește în cuprinsul deciziei dispozițiile legale și practica din dreptul intern precum și standardele internaționale relevante. Se face referire la dispozițiile relevante ale vechiului Cod penal cu privire la infracțiunea de cercetare abuzivă din partea organelor de anchetă, cele din vechiul Cod de procedură penală cu privire la plângerile împotriva actelor procurorului, precum și art. 31 din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române pot fi găsite în Toma împotriva României (nr. 42.716/02, pct. 25-27, 24 februarie 2009) și Andrișcă împotriva României (nr. 65.804/09, pct. 51, 3 februarie 2015). De asemenea, se face referire la art. 20 din Constituția României care prevede, printre altele, că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu tratatele la care România este parte. Tratatele internaționale au prioritate față de dreptul intern.

#### **IV. ÎN DREPT**

**I.** Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenție, reclamantul s-a plâns că, în data de 2 iunie 2007, a fost supus unor tratamente inumane și degradante de către organe ale statului, că a fost bătut și încătușat contrar legii. În plus, urmărirea penală subsecventă a fost îndelungată și ineficientă.

##### **A. Cu privire la admisibilitate**

##### **1. Argumentele părților**

##### **a) Guvernul**

**44.** Guvernul a menționat că procedura internă este încă pendinte și a solicitat Curții să amâne examinarea cauzei în așteptarea unei hotărâri definitive a instanțelor interne.

##### **b) Reclamantul**

**45.** Reclamantul a reiterat capetele sale de cerere. De asemenea, a susținut că forța fizică

utilizată de polițiști pentru a-l ține sub control nu ar fi fost strict necesară sau proporțională, având în vedere comportamentul său și faptul că nu fusese violent fizic. Guvernul nu a prezentat argumente convingătoare care ar fi putut justifica nivelul de forță folosit de polițiști atunci când l-au încătușat. În plus, până atunci, nici autoritățile naționale și nici Guvernul nu au oferit explicații plauzibile pentru leziunile sale.

##### **2. Motivarea Curții**

**46.** În măsura în care argumentul Guvernului poate fi interpretat ca reprezentând o excepție conform căreia plângerea reclamantului este prematură și, în măsura în care argumentul său se referă la fondul capătului de cerere formulat în temeiul art. 3 din Convenție, Curtea constată că o parte din acțiunile penale puse în mișcare pe baza plângerii reclamantului împotriva șoferului de taxi și a polițiștilor sunt încă pendinte în fața autorităților interne și că părțile nu au prezentat o copie completă a Hotărârii din 16 februarie 2015. În plus, părțile au opinii diferite cu privire la originea leziunilor reclamantului și la întrebarea dacă rana de la nivelul feței reclamantului era anterioară incidentului sau nu. Guvernul a susținut că rana de la nivelul feței reclamantului era anterioară incidentului și că numai rănilor din zona în care cătușele i-au fost aplicate la încheieturi au fost provocate în timpul imobilizării sale, ca urmare a rezistenței sale; însă reclamantul a susținut că toate leziunile sale au rezultat în urma relor tratamente aplicate de poliție în timpul petrecut la secția de poliție.

**47.** De asemenea, aspecte importante ale evenimentelor care au condus la producerea leziunilor reclamantului în data de 2 iunie 2007 nu au fost încă pe deplin clarificate de autorități. De asemenea, argumentele părților și probele cu martori disponibile sunt în continuare contradictorii cu privire la originea și momentul exact al leziunilor grave ale reclamantului. Guvernul a recunoscut că zonele din jurul încheieturilor reclamantului au fost rănite de cătușe, dar – potrivit certificatului medico-legal întocmit în prezenta cauză – leziunile din acele zone par să constea numai în zgârieturi superficiale și vânătăi care nu par incompatibile sau disproporționate față de măsura încătușării.

**48.** În aceste circumstanțe, având în vedere faptul că nu dispune de mijloace pentru a stabili momentul exact și împrejurările producerii leziunilor reclamantului, Curtea se află în imposibilitatea de a stabili, pe baza probelor puse la dispoziție, dacă reclamantul a fost supus sau nu de autorități unui tratament contrar art. 3 din Convenție, așa cum a afirmat acesta.

**59.** Trebuie reamintit că, în conformitate cu principiul subsidiarității, cel mai bine este ca faptele cauzelor care urmează să fie cercetate penal și problemele să fie soluționate, pe cât posibil, la nivel intern. Este în interesul reclamantului, dar și al eficacității sistemului Convenției ca autoritățile naționale, care sunt cel mai bine plasate în acest sens, să acționeze pentru a remedia orice pretense încălcări ale Convenției [a se vedea Varnava și alții împotriva Turciei (MC), nr. 16.064/90, 16.065/90, 16.066/90, 16.068/90, 16.069/90, 16.070/90, 16.071/90, 16.072/90 și 16.073/90, pct.164, CEDO 2009; precum și El Masri împotriva „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei” (MC), nr. 39.630/09, pct. 141, CEDO 2012].

**50.** Având în vedere cele de mai sus, Curtea concluzionează că este prematur capătul de cerere referitor la aspectul material al art. 3 din Convenție și trebuie respins în temeiul art. 35 § 1 și § 4 din Convenție pentru neepuizarea căilor de atac interne (a se vedea, mutatis mutandis, Collette și Michael Hemsworth împotriva Regatului Unit, nr. 58.559/09, pct. 67, 16 iulie 2013; McCaughey și alții împotriva Regatului Unit, nr. 43.098/09, pct. 129, 16 iulie 2013; și Amine Guzel împotriva Turciei, nr. 41.844/09, pct. 35, 17 septembrie 2013).

**51.** În ceea ce privește aspectul procedural al capătului de cerere, Curtea constată că argumentul Guvernului are legătură directă cu fondul captului de cerere formulat de reclamant. Prin urmare, unește excepția preliminară ridicată de Guvern în acest sens cu fondul cauzei (a se vedea, printre altele, Amine Guzel, citată anterior, pct. 36).

**52.** Curtea constată că respectivul capăt de cerere întemeiat pe aspectul procedural al art. 3 din Convenție nu este vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. De asemenea, constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, trebuie să fie declarat admisibil.

**B.** Cu privire la fond

**1.** Argumentele părților

**a)** Reclamantul

**53.** Reclamantul a susținut că urmărirea penală începută în cauza sa a fost lipsită de promptitudine și – după mai mult de 7 ani – era încă pendinte în fața autorităților naționale. Mai mult, investigația a fost declanșată la inițiativa sa, iar nu de autoritățile naționale din oficiu. Nu s-a declanșat nicio procedură disciplinară internă față de polițiști pentru a stabili împrejurările exacte ale imobilizării reclamantului și legalitatea acestei măsuri. Cu toate că instanțele naționale au recunoscut lipsa de eficacitate a anchetei penale și au dispus redeschiderea urmăririi penale de două ori, parchetul nu s-a conformat în mare parte dispozițiilor instanței. În consecință, cercetarea a rămas incompletă până în acel moment, iar Guvernul nu a oferit o explicație rezonabilă pentru pasivitatea continuă a autorităților.

**b)** Guvernul

**54.** Guvernul a susținut că decizia autorităților naționale de încetare a urmăririi penale împotriva polițiștilor, care începuse ca urmare a plângerii reclamantului, a avut la bază un set amplu de probe, a fost legală și adecvată, având în vedere circumstanțele cauzei. Autoritățile interne au fost cel mai bine situate pentru a face o evaluare corectă a faptelor.

**55.** Guvernul a susținut că urmărirea penală începută în cazul reclamantului a fost adecvată și eficientă. În cadrul primului set de proceduri, organele de cercetare i-au audiat pe reclamant și pe martorii săi, pe șoferul de taxi și pe polițiștii prezenți la secția de poliție în ziua incidentului. În baza majorității probelor (cu excepția mărturiilor reclamantului și a unuia dintre prietenii săi) a rezultat că rana de la nivelul feței reclamantului era anterioară incidentului. Ca urmare a Hotărârii din 14 martie 2012, procurorul i-a reaudiat pe șoferul de taxi, reclamant și martori în mod nemijlocit și a organizat o confruntare între reclamant și șoferul de taxi și polițiștii care l-ar fi agresat.

**56.** Guvernul a susținut că rezultatul urmăririi penale s-a bazat pe o apreciere aprofundată a probelor după ce au fost respectate toate dispozițiile instanței. Urmărirea penală realizată de parchet a avut ca scop să clarifice situația de fapt din cauză.

## 2. Motivarea Curții

### a) Principii generale

57. Curtea reamintește că atunci când o persoană susține în mod credibil că a fost supusă la rele tratamente de poliție sau de alte organe ale statului, art. 3 – coroborat cu obligația generală a statelor prevăzută la art. 1 din Convenție de a recunoaște „oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în [...] Convenți[e]” – presupune că ar trebui să existe o anchetă oficială efectivă. O cerință de promptitudine și celeritate rezonabilă este implicită în acest context. O reacție promptă din partea autorităților în cercetarea acuzațiilor de rele tratamente poate fi, în general, considerată esențială pentru a menține încrederea publicului în adevărul lor la statul de drept și pentru a preveni orice aparentă complicitate la acțiuni contrare legii sau orice aparentă toleranță față de asemenea acțiuni (a se vedea, printre altele, *Indelicato împotriva Italiei*, nr. 31.143/96, pct. 37, 18 octombrie 2001; și *N.D. împotriva Sloveniei*, nr. 16.605/09, pct. 60, 15 ianuarie 2015).

58. În cazul în care s-au desfășurat proceduri la nivel național, nu este sarcina Curții să înlocuiască cu propria evaluare a situației de fapt pe cea a instanțelor interne; mai degrabă, ca regulă generală, este sarcina acestor instanțe să examineze probele puse la dispoziție (a se vedea *Klaas*, citată anterior, pct. 29; și *Vladimir Romanov împotriva Rusiei*, nr. 41.461/02, pct. 59, 24 iulie 2008). Deși Curtea nu este ținută de constatările instanțelor naționale, în condiții normale are nevoie de elemente persuasive pentru a se abate de la constatările de fapt la care au ajuns aceste instanțe (a se vedea *Matko împotriva Sloveniei*, nr. 43.393/98, pct.100, 2 noiembrie 2006; și *Sarigiannis*, citată anterior, pct. 55). În cazul în care se fac acuzații în temeiul art. 3 din Convenție, Curtea trebuie totuși să aplice „un control deosebit de riguros” (a se vedea *Șercău împotriva României*, nr. 41.775/06, pct. 83, 5 iunie 2012).

b) Aplicarea în prezenta cauză a principiilor menționate anterior

59. Curtea observă că, după ce reclamantul a depus plângere împotriva polițiștilor, autoritățile interne au cercetat acuzațiile acestuia în materie de rele tratamente. Curtea acceptă faptul că autoritățile au reacționat la plângerea reclaman-

tului, însă nu este convinsă că reacția lor la acuzațiile acestuia a fost suficient de rapidă și temeinică pentru a îndeplini cerințele art. 3.

60. Curtea observă că o parte a acțiunii penale puse în mișcare ca urmare a plângerii reclamantului pare să fie încă pendinte – la mai mult de 7 ani de la incident – în fața autorităților interne. Mai mult, în data de 16 februarie 2015, adică la 7 ani și 8 luni după ce a fost inițiat, procesul penal pentru purtare abuzivă intentat de reclamant împotriva celor 3 polițiști care l-ar fi bătut a fost clasat de instanțele interne pe motiv că, pentru infracțiunea sus-menționată, în cauză intervenise prescripția. În acest timp, rezoluțiile parchetului de neîncepere a urmăririi penale față de polițiști au fost desființate de 3 ori, iar instanțele interne au recunoscut în două rânduri că cercetarea preliminară efectuată de organele de cercetare în cazul reclamantului a fost inefficientă.

61. În această privință, Curtea observă că judecătoria, în Hotărârea din 14 martie 2012, (i) a subliniat deficiențele cercetării penale, cum ar fi lipsa de independență a organelor de cercetare penală și omisiunea procurorului de a-i audia personal pe reclamant și martorii incidentului sau de a clarifica circumstanțele relevante ale cauzei, și (ii) a dat dispoziții clare parchetului cu privire la actele procedurale care trebuiau să fie efectuate și circumstanțele cauzei care necesitau clarificare. În acest context, Curtea consideră că faptul că parchetul nu a îndeplinit actele de cercetare relevante într-o atât de lungă perioadă de timp este incompatibil cu cerința de promptitudine inclusă în obligațiile procedurale prevăzute la art. 3 din Convenție (a se vedea, de exemplu, *Pădureț împotriva Moldovei*, nr. 33.134/03, pct. 68, 5 ianuarie 2010).

62. Mai mult decât atât, se pare că, în pofida dispozițiilor clare ale instanțelor naționale cu privire la măsurile ce trebuiau întreprinse și circumstanțele cauzei care necesitau clarificări (a se vedea supra, pct. 29-31), parchetul nu s-a conformat în totalitate acelor dispoziții. De asemenea, contradicția dintre versiunile părților asupra incidentului – cu privire la motivul pentru care reclamantul a avut altercația cu șoferul de taxi și dacă acesta era în stare de ebrietate în momentul în care a ajuns la secția de poliție au rămas necercetate. În consecință, circumstanțele exacte ale incidentului în care reclamantul a fost implicat în data de 2 iunie 2007 sunt neclare și în prezent.

Plângerile repetate ale reclamantului împotriva rezoluțiilor parchetului și afirmațiile sale că ancheta penală nu a fost efectivă și a fost lipsită de promptitudine par să nu fi avut niciun efect evident în ceea ce privește abordarea autorităților față de anchetă.

63. Având în vedere constatările de mai sus, Curtea concluzionează că ancheta penală nu poate fi considerată promptă, temeinică și „efectivă”. Prin urmare, Curtea consideră nefondată excepția ridicată de Guvern pentru amânarea de către Curte a examinării cauzei în așteptarea soluționării definitive a procedurii naționale.

64. În consecință, a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect procedural.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 13 din Convenție, reclamantul s-a plâns și că nu a avut la dispoziție o cale de atac internă pentru presupusele încălcări ale drepturilor sale, astfel cum sunt protejate de art. 3.

65. Reclamantul a susținut că legislația internă nu i-a pus la dispoziție un mecanism capabil să conducă la punerea în mișcare a acțiunii penale față de poliștii care l-au supus unor tratamente inumane și degradante. Simpla posibilitate, prevăzută de normele de procedură penală aplicabile, de a face plângere la instanțele interne împotriva rezoluțiilor parchetului nu a fost suficientă și nu a îndeplinit cerințele din Convenție.

66. Guvernul a susținut că, în măsura în care afirmația reclamantului ar putea fi considerată a constitui o cerere admisibilă, sistemul juridic din România pusese la dispoziție o cale de atac efectivă în sensul art. 13 din Convenție. Reclamantul avusese posibilitatea să conteste rezoluțiile parchetului în fața unor instanțe independente și imparțiale, iar aceste instanțe au examinat plângerile sale.

67. Curtea consideră că acest capăt de cerere al reclamantului nu este vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. Prin urmare, trebuie să fie declarat admisibil.

68. Cu toate acestea, având în vedere concluzia sa privind capătul de cerere formulat în temeiul aspectului procedural al art. 3 din Convenție, Curtea constată că nu s-a ridicat o problemă distinctă în raport cu art. 13 din Convenție, coroborat cu art. 3 (a se vedea Gasanov împotriva Moldovei, nr. 39.441/09, pct. 56, 18 decembrie 2012).

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

#### A. Prejudiciu

69. Reclamantul a solicitat 20.000 de euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat de suferința psihică și fizică suportată în timpul incidentului din 2 iunie 2007 și ancheta penală subsecventă.

70. Guvernul a susținut că pretenția reclamantului cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral este excesivă, constatarea unei încălcări constituind în sine o reparație echitabilă suficientă.

71. Curtea consideră că reclamantul a suferit un anumit prejudiciu moral ca urmare a încălcării drepturilor sale, astfel cum sunt garantate de art. 3 din Convenție, care nu poate fi reparat prin simpla constatare a unei încălcări. Pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamantului suma de 7.500 EUR cu acest titlu, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

#### B. Cheltuieli de judecată

72. Reclamantul a solicitat totodată suma de 6.920 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată în fața Curții, care urmează să fie plătită direct reprezentantului său, precum și Comitetului Helsinki din România. Suma includea 6.620 EUR pentru onorariul avocatului (cu tarife cuprinse între 5 EUR și 120 EUR pe oră, în funcție de complexitatea sarcinilor îndeplinite de avocat) și 300 EUR pentru cheltuielile de secretariat și corespondență suportate de Comitetul Helsinki din România. Reclamantul a prezentat o defalcare a numărului de ore de lucru alocate de avocat cauzei sale, înainte și după ce cauza a fost comunicată Guvernului pârât. De asemenea, acesta a susținut că nu a putut furniza copii ale documentelor justificative pentru cheltuielile pretinse pentru Comitetul Helsinki din România, deoarece aceste activități nu au fost defalcate în facturile plătite de această organizație.

73. Guvernul a susținut că numărul de ore de lucru indicat ca fiind alocate acestei cauze de către avocat era excesiv într-o anumită măsură. Acesta a considerat că, având în vedere obiectul cauzei, un avocat diligent ar fi avut nevoie de mai puțin timp pentru a se ocupa de cauză.

74. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor de judecată numai în măsura în care s-a stabilit



caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În prezenta cauză, ținând seama de documentele aflate la dispoziția sa, complexitatea problemelor, contribuțiile avocatului din 2013 până în prezent și criteriile de mai sus, Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantului suma de 4.000 EUR pentru onorariul avocatului, care urmează să fie plătită direct în contul bancar indicat de reprezentantul reclamantului.

### C. Dobânzi moratorii

75. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

C U R T E A:

1. unește cu fondul excepția preliminară ridicată de Guvern cu privire la caracterul prematur al capătului de cerere al reclamantului în ceea ce privește aspectul procedural al art. 3 din Convenție și o respinge;

2. declară admisibil capătul de cerere în ceea ce privește aspectul procedural al art. 3 din Convenție și capătul de cerere întemeiat pe art. 13 din Convenție și inadmisibile celelalte capete de cerere;

3. hotărăște că a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect procedural;

4. hotărăște că nu este necesar să examineze capătul de cerere întemeiat pe art. 13 din Convenție;

5. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:

(i) 7.500 EUR (șapte mii cinci sute de euro) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

(ii) 4.000 EUR (patru mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, care urmează să fie plătită în contul bancar indicat de reprezentantul reclamantului;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu 3 puncte procentuale;

6. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

## HOTĂRÂREA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA MUNCACIU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI<sup>1</sup>

Potrivit art. 6§ 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale „orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”.

<sup>1</sup> Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în Cauza Muncaciu împotriva României, C 12.433/11, din 26 aprilie 2016.

I. Sub aspect procedural vom reține că<sup>2</sup>:

### PROCEDURA

1. dl Sava-Dafinel Muncaciu (reclamantul), a sesizat Curtea la 17 februarie 2011, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția).

<sup>2</sup> Pentru simplificarea lecturii au fost numerotate doar aspectele relevante.